

mezi službou denní a noční. Je-li tomu tak, pak nelze než uznati nejen dobu služby denní, nýbrž i dobu služby noční, konané v lékárnách za skutečnou dobu pracovní ve smyslu zákona č. 91 z r. 1919, resp. nařízení čís. 499 z r. 1921. Nelze proto po objektivní stránce pochybovati o tom, že zákon o osmihodinové době pracovní jest vztahovati na veškerou službu, konanou v lékárnách.

(Z nálezu N. S. S. ze dne 8. ledna 1924, č. 22.391/23.)

Různé.

Zaměstnanci zemědělského podniku nejsou pojmově identickými se zaměstnanci zemědělskými.

(§ 4, posl. odst. opatř. Stál. Výb. z 25. VIII. 1920, č. 494 a § 12 nem. zák.)
(Nál. nejv. spr. soudu z 11. III. 1924, č. 4176/23.)

Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí ministerstva pro zásobování lidu v Praze ze dne 24. prosince 1921, č. 46546/11231/21 o zaměstnavatelských příspěvcích ku zlevnění mlýnských výrobků, pro nezákonnost z těchto důvodů:

Platební rozkazy ze dne 30. listopadu 1920, č. 334/V, a ze dne 30. prosince 1920, č. 394/V, předepsala nem. pokl. soukr. úř. a zřiz. v P. stěžovateli na základě § 4 opatření stálého výboru Národního shromáždění ze dne 25. srpna 1920, č. 494 sb. z. a n. zaměstnavatelské příspěvky ke zlevnění mlýnských výrobků za měsíc listopad a prosinec 1920 částkou 3536 Kč.

Stěžovatel podal proti těmto platebním rozkazům námitky, udávaje, že osoby zaměstnané u ředitelství panství v T. jsou činny výlučně při polním hospodářství a jeho odvětvích, nikoliv ale při hospodářství lesním, takže zaměstnavatelské příspěvky za ně neměly býti předpisovány. Zákon nečiní rozdílu, zda osoby, o které se jedná, jsou zaměstnány přímo při zemědělské výrobě, či u správy zemědělských podniků ve službě stavební, zeměměřičské, pokladniční a pod., jen když zaměstnány jsou v zemědělském podniku.

Okresní politická správa v T. nevyhověla námitkám stěžovatelovým, ježto příspěvky, jak ze seznamu ředitelství předloženého jest zřejmo, byly předepsány za osoby, které nejsou přímo, t. j. výhradně zaměstnány při polním hospodářství.

Odvolání, jež proti tomuto rozhodnutí stěžovatel podal, zamítla z. p. správa, ježto nemocenská pojistná povinnost jest prokázána a nejedná se o zaměstnání výhradně při polním hospodářství, takže není zde podmínky § 11, odst. 3., bod. 1. nařízení z 2. září 1920, č. 500 sb. z. a n.

K námitkám obsaženým v odvolání podotkla z. p. s., že osvobození od příspěvků zaměstnavatelských ve smyslu citovaného předpisu vztahuje se jen na ony zaměstnance, kteří jsou výhradně zaměstnání při polnohospodářských pracích, tudíž nemůže se v daném případě vztahovati na úředníky, inženýry, zvěrolékaře, zeměměřiče, podrybního, klíčníka, sluhy, tesařského políra, strojníky, baštýře, ovčáky, hlídače, pěšáky, hajiče, lihovarníky a vrátného, třeba tito pracovali výhradně pro panství S.

Proti tomuto rozhodnutí z. správy p. podalo ředitelství panství odvolání k min. pro zásobování lidu, jež odvolání zamítlo výnosem ze dne 24. prosince 1921, č. 46546/11231, z důvodů rozhodnutí druhé stolice.

Nejvyšší správní soud o stížnosti panství na základě usnesení svého odborného pléna ze dne 16. února 1924, uvážil takto:

Jedním z prostředků, jímž získána měla býti úhrada nákladu spojeného

s opatřením chleba a mlýnských výrobků pro zásobování obyvatelstva bylo dle § 4 opatření Stálého výboru N. S. ze dne 25. srpna 1920, č. 494 sb. z. a n., placení zaměstnavatelských příspěvků, které odváděti měl zaměstnavatel za osoby u něho zaměstnané, podléhající nemocenské pojistné povinnosti.

Dle posledního odstavce tohoto § neměl však příspěvek ten býti vybírán za takové zaměstnance

a) kteří bydlili v domácnosti zaměstnavatelově a jím plně byli živeni, a
b) dále za zaměstnance v podnicích zemědělských, kteří nebyli činni v lesním hospodářství.

Stěžovatel odpírá platiti příspěvky za jisté osoby na základě ustanovení sub b) uvedeného, poněvadž jest je pokládati za zaměstnance v zemědělském podniku, a spor po stránce právní vede se o to, co jest rozuměti zemědělským podnikem, a co zaměstnancem v tomto podniku.

Žalovaný úřad stojí na stanovisku, že zemědělským podnikem jest pouze hospodaření polní a zaměstnancem v tomto podniku jest pouze osoba taková, jež přímo zaměstnána jest pracemi polnohospodářskými.

Naproti tomu stěžovatel zahrnuje pod pojem zemědělského podniku i hospodaření rybníční a hospodářské lihovary, a za zaměstnance v podniku zemědělském nepokládá pouze osoby účastnící se přímo na pracích polních, nýbrž i osoby zaměstnané jinými pracemi (úředníky, zeměměřiče, strojníky atd.) předpokládaje ovšem, že práce ty dějí se v podniku zemědělském.

Především dlužno poznamenati, že pro výklad onoho zákonného ustanovení nelze dovolávati se znění § 11 vládního nařízení ze dne 2. září 1920, č. 500 sb. z. a n., jež vysvětluje zmíněný předpis opatření stálého výboru N. S. v ten rozum, že osvobození vztahuje se na síly zaměstnané výhradně při polním hospodářství včetně podniků zahradnických a vinic, a že naproti tomu neplatí pro síly zaměstnané při lesním hospodářství, neboť citované opatření stálého výboru ponechalo moci výkonné, aby blíže určila pojem »zemědělského podniku« neb »zaměstnance v zemědělském podniku«, a nutno tudíž při výkladu zmíněných pojmů vycházeti jen z opatření samého a dle výsledku, k němuž tímto postupem se dospěje, posouditi pak, zda dotyčné ustanovení vládního nařízení jest kryto opatřením stálého výboru N. S. čili nie.

Dle vlastního smyslu slov, jichž dotyčné opatření používá, rozuměti jest zaměstnanci v zemědělském podniku veškeré osoby, jež jako pomocné síly námezdní jsou činny v určitém podniku zemědělském, při čemž nezáleží na tom, jaké právě práce v tomto podniku konají.

Jest tedy pojmový rozdíl mezi zaměstnancem v zemědělském podniku a zaměstnancem zemědělským. Zaměstnancem v zemědělském podniku není zajisté pouze ten, kdo jest v podniku tímto zaměstnán bezprostředně a přímo pěstováním hospodářských rostlin a chovem hospodářského zvířectva, nýbrž i jinaký zřízenec tohoto podniku, jenž jinými pracemi slouží jeho účelům. Pro pojem »zaměstnance v zemědělském podniku« není kritériem, jakého druhu práce dotyčný zaměstnanec v podniku koná, nýbrž jakého druhu jest podnik, v němž pracuje. Tak nepřestávají býti zaměstnanci v zemědělském podniku osoby zaměstnané účetními pracemi a korespondencí v kanceláři velkostatku, osoby zvlášť najaté pro správký hospodářských strojů, povozů a hospodářského nářadí, zřizenci ustanovení pro noční dozor ve dvoře a pod. O osobách takových, třeba nejsou zaměstnány přímo na výrobě zemědělské, nelze přece tvrditi, že by byly zaměstnanci nějakého podniku jiného, než zemědělského.

Názor úřadu, že za zaměstnance v zemědělském podniku pokládati jest pouze takové zaměstnance tohoto podniku, kteří přímo zemědělskou výrobou se zabývají, není tedy možno uvést v soulad již se samotným slovním výkladem citovaného předpisu. Z opatření toho nelze však také vyvoditi, že by výrazu »zaměstnanci v zemědělském podniku« užívalo se v nějakém významu jiném, než jaký plyne ze slov samých. Naopak z účelu uvedeného opatření stálého výboru vysvítá, že slovům těm ani jiný význam dáván býti nesmí.

Ustanovení, o které zde jde, osvobozovalo zemědělského podnikatele samého od placení příspěvků a nebylo vydáno na prospěch jeho zaměstnanců, tím méně pak na prospěch pouze jedné kategorie těchto zaměstnanců.

Třeba opatření stálého výboru zásadně nevyklučovalo, že někdo může býti nucen přispívat k úhradě cen mlýnských výrobků z titulů dvou, přece jen osvobodilo majitele zemědělských podniků od placení zaměstnavatelských příspěvků proto, poněvadž majitelé ti odvádějí příspěvek ku stejnému účelu již ve formě dávky z katastrálního výnosu půdy.

Tato ratio legis platí ovšem stejně jak ohledně zaměstnanců polních tak i ohledně ostatních zřízenců jeho zemědělského podniku, a není vůbec důvodu, proč by měl býti činěn rozdíl mezi jednotlivými kategoriemi zaměstnanců téhož zemědělského podniku.

Za tohoto stavu nutno majiteli zemědělského podniku přiznati osvobození od placení zaměstnavatelského příspěvku ohledně všech zaměstnanců v jeho zemědělském podniku pracujících s jedinou pouze výjimkou zaměstnanců činných v lesním hospodářství, jež opatření stálého výboru výslovně z osvobození vyloučilo.

Nezákonným jest tedy výrok úřadu, že osvobození nevztahuje se na takové zaměstnance v zemědělském podniku, kteří nejsou zaměstnání výhradně pracemi polnohospodářskými, tedy na úředníky, inženýry, zvěrolékaře, zeměměřiče, klíčníka, sluhy, tesařského políra, hlídače, topiče, vrátného a ovčáky, neboť opatření Stálého výboru takového omezení neobsahuje.

O prováděcí nařízení, kdyby ustanovovalo něco jiného, zákonnost rozhodnutí opřena býti by nemohla, neboť pak by nařízení to bylo v odporu s opatřením stálého výboru, a bylo by tudíž neplatné. Leč nařízení ono připouští svým zněním výklad, jenž není v odporu se zákonem. Právě-li ono nařízení, že příspěvky zaměstnavatelů nepředepisují se za osoby výhradně zaměstnané při polním hospodářství, neznámá to, že by osoby ty musily býti zaměstnány výhradně pracemi polnohospodářskými, nýbrž že mohou býti zaměstnány třeba pracemi jinými, jen když jsou činny při polním hospodářství, tedy v tomto podniku.

Mezi žalovaným úřadem a stěžovatelem jest však i spor o to, zda zaměstnanec rybniční a zaměstnanec v hospodářském lihovaru stěžovatelově lze pokládati za osoby zaměstnané v zemědělských podnicích. Opatření samo definice zemědělského podniku nepodává a jen po stránce negativní výslovným svým ustanovením vylučuje z pojmu toho hospodaření lesní. Při řešení otázky, spadá-li do zemědělského podnikání ve smyslu cit. opatření také hospodářství rybniční, přihlídnouti jest především k tomu, proč zemědělské podniky osvobozeny jsou od placení zaměstnavatelských příspěvků. Již svrchu bylo uvedeno, že opatření Stálého výboru přidržuje podniky ony způsobem jiným k tomu, aby přispívaly k úhradě nákladu spojeného s nákupem a výrobou moučných výrobků, a sice ve

formě dávky z katastrálního výnosu půdy, a chce při těchto podnicích, ovšem s výjimkou hospodaření lesního, zameziti dvojí zatížení břeměny k úhradě řečeného nákladu. Mají tedy zásadně vyloučeny býti z placení příspěvků zaměstnavatelských takové podniky, jichž výnos postihuje zákon již dávkou uvedenou v § 6 cit. opatření.

Rybníky, jsou-li hospodářsky kultivovány, nebo poskytují-li zisk z rybaření, sečení rákosí nebo dobývání rašeliny, podléhají ve smyslu § 2 zákona z 24. května 1869, č. 88 ř. z. dani pozemkové a majitel rybníků takových odvádí z nich dle § 6 cit. opatření též dávku ku krytí nákladu, spojeného s opatřováním mlýnských výrobků, a to ve výši polovičního čistého katastrálního výnosu. Přispívá tedy majitel rybníků již v této formě ku krytí zmíněných nákladů, spojených s opatřením mlýnských výrobků, takže účel, pro který citované opatření osvobozuje jisté podniky od placení příspěvků zaměstnavatelských, plně vztahuje se i na provozování rybníků. K tomu přistupuje i okolnost, že rybníkářství velmi úzce souvisí s hospodařením polním, ba často pouze v rámci polního hospodaření bývá provozováno. (Občasné osívání rybníčních ploch, získávání rákosí, používání rybníků jako vodních nádrží pro zavlažování luk.)

Ze všeho toho patrno, že opatření Stálého výboru i hospodaření rybníční pod pojem zemědělského podniku zahrnuje a že naříkané rozhodnutí, upírajíc zaměstnavateli osvobození od příplatků za zaměstnance rybníční, odporuje zákonu.

Opačný názor nelze ovšem opřítí o § 11 odst. 3., bod 1. prováděcího nařízení, neboť toto nemůže stanoviti platně nic jiného, než stanoví opatření Stálého výboru a také skutečně nestanoví.

Nařízení ono, mluvíc o polním hospodářství, nemíní pouze hospodaření polní v užším slova smyslu, t. j. hospodaření na polích, nýbrž míní tím zemědělské hospodaření na půdě vůbec, což patrno z toho, že samo uvádí, že pod hospodařením polním rozumí též hospodaření v zahradách a vinnících. Třeba však nařízení výslovně to nepřipomíná, nutno zajisté také hospodaření na lukách, pastvinách, chmelnicích a zajisté i rybnících pod pojem ten zahrnouti. To zřejmě zejména z toho, že nařízení vylučuje z osvobození jen podniky lesní, nikoliv také ještě jiné podniky zemědělské, zejména ne rybníky. Je tedy rozhodnutí odpírající stěžovateli osvobození od příplatku za zaměstnance rybníční v odporu se zákonem.

Jinak jest tomu však v příčině lihovaru. Výnos z lihovarů není podroben dávce, uvedené v § 6 cit. opatření, naopak podléhá všeobecné dani z výdělku dle § 2 zák. z 25. října 1896, č. 220 ř. z., a tím uniká dávce dle § 6 cit. opatření. Není zde tedy důvodu pro osvobození od příspěvků zaměstnavatelských dle § 4 cit. opatření. Mimo to lihovar, a to i t. zv. hospodářský lihovar, jest již podnikem rázu průmyslového, který, když uvedené opatření Stálého výboru jinak nenařizuje, nelze považovati za podnik zemědělský. V tom tedy nelze dáti stížnosti za pravdu, že by i podniky toho druhu osvobozeny byly od placení příspěvků zaměstnavatelských. Stížnost však vytýká, že osoby v lihovaru zaměstnané byly po jistou dobu roční zaměstnány výlučně při polním hospodářství svého zaměstnavatele. Pokud skutečně by tomu tak bylo, byl by ovšem zaměstnavatel jich od placení příspěvků za tuto dobu osvobozen. Po té stránce však úřad četření nekonal a nezjistil, zda a po jakou dobu byly osoby v seznamu jako »lihovarníci« označené zaměstnány při produkci polní, vycházejíc z mylného právního názoru, že zaměstnavatel za »lihovarníky«, ať jsou zaměstnání kdekoliv, od placení zaměstnavatelských příspěvků osvobozen

není. Jest tedy naříkané rozhodnutí i v tomto bodě nezákonné a bylo je proto zrušiti dle § 7 zák. o správním soudě.

V Praze, dne 11. března 1924.

Zprávy.

Vedoucí odborový přednosta ministerstva soc. péče, pan Jakub Soušek, odešel v lednu t. r. na odpočinek. Při jeho odchodu uspořádalo mu úřednictvo slavnostní rozloučení v přijímacím salonu pana ministra sociální péče G. Habrmána, jenž loučícím se panu sekčním šéfovi Souškovi pohnutým hlasem srdečně poděkoval za namáhavou a obětavou, sociálním cítěním prodchnutou činnost v úřadě, jehož je šéfem. »Rád bych vyslovil přání,« pravil pan ministr, »aby všichni přítomní páni byli tak pracovití, ale oni jimi ve skutečnosti již jsou. Vy, pane odborový přednosta, byl jste však až příliš pracovitý, což zavinilo předčasné ochromení Vaší práce. Seznal jsem Vaše neobyčejné schopnosti a vlastnosti úředníka, jenž skutečně byl vedoucím sekčním šéfem, jehož bych byl rád ještě dlouho viděl v tomto zodpovědném postavení. Nastala-li však chvíle, kdy musíte se odebratí na odpočinek, bude to zasloužený odpočinek, odejdete s vědomím vykonané práce po 36 letech, zasažen náhle na poli záslužné činnosti. Přeji Vám, abyste nastávajícího odpočinku ve spokojenosti co nejdéle užil.« Odstupující pan odborový přednosta Soušek poděkoval za vřelá slova páně ministrova a po srdečném rozloučení se s panem ministrem přijal přítomné úřednictvo ministerstva sociální péče ve své pracovně, kde za úřednictvo se s ním vřele rozloučil pan ministerský rada JUDr. J. Brablec a kde loučícím se panu přednostovi podán čestný dar psací náčiní z šedého mramoru, velmi vkusný umělecký výrobek. Sekční šéf Jakub Soušek vstoupil hned po převratě do ministerstva sociální péče. Přišel z vídeňského ministerstva sociální péče, které bylo teprve 1. ledna 1918 zřízeno, tudíž prodělával v necelém roce po druhé zřizování téhož ministerstva, jednou pro bývalou monarchii, po druhé pro československou republiku, tedy jistě případ v životě lidském téměř ojedinělý. Pan J. Soušek je rodem Hanák z Drahlova u Kroměříže, kde se narodil 10. června 1863. Po absolvování právnických studií v Praze a Krakově vstoupil roku 1888 do státní služby jako konceptní praktikant místodržitelství brněnského k okresnímu hejmanství v Zábřehu a později přeložen do Brna. V roce 1898 byl povolán jako zdatná síla do ministerstva vnitra, roku 1917 přestoupil do ministerstva obchodu, kdež se mu dostalo několikrát pochvalného uznání jeho práce, a v prosinci 1917 byl povolán, aby spolupůsobil při zřízení vídeňského ministerstva sociální péče, odkud po převratu přešel do pražského ministerstva sociální péče v hodnosti odborového přednosty. Práce v Československé republice ujal se se vzácným zápalem a již v roce 1919 zastupoval ministerstvo sociální péče na Mezinárodním kongresu práce ve Washingtoně. Pan odborový přednosta J. Soušek je též literárně činným a hodlá v odborné činnosti své pokračovati i na odpočinku.

Přijímání návštěv stran v ministerstvu sociální péče. Pan ministr přijímá v úterý od 10 do 12 hod. dopol. — Referenti přijímají v úterý a ve středu od 9 hod. dop. do 1 hod. odpol. Návštěvy je při tom omezení na dobu naprosto nutnou. Účtárny a manipulační kanceláře podávají stranám žádaná vysvětlení, pokud jsou oprávněny je uděleti, po všechny úřední dny a hodiny.